

H. Johannes Maria Vianney

*Een zuivere ziel is
als een mooie parel*

Catecheses van
de Pastoor van Ars

Arco Reeks 40

Oorspronkelijke titel:
The Curé of Ars to his People
© 1951, St. Meinrad's Abbey, Ind.
Grail Publication

Voor de Nederlandse uitgave:
Een zuivere ziel is als een mooie parel
Catecheses van de Pastoor van Ars
© Stichting De Boog, 2024
Co-uitgave met Uitgeverij Betsaida

Dit boek is een herziene heruitgave
van *Over God en over ons*, een uitgave
van de Stichting R.K. Voorlichting

Vertaling uit het Engels:
Sonja Hissink e.a.

Afbeelding op de voorkaft:
Émilien Cabuchet (1819-1902), *De Pastoor van Ars in gebed*,
beeld van Italiaans, wit marmer dat zich bevindt op het
graf met het hart van Jean-Marie Vianney in het schip
van de parochiekerk Saint-Sixte d'Ars-sur-Formans

Correspondentieadressen:

Stichting De Boog	Uitgeverij Betsaida
Herenstraat 41	Papenhulst 4
3512 KB Utrecht	5211 LC 's-Hertogenbosch
info@deboog.nl	info@betsaida.org
www.deboog.nl	www.betsaida.org

ISBN 978-90-6257-146-8 NUR 707

*Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd of openbaar gemaakt
worden zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.*

INHOUD

Voorwoord van mgr. Joris Schröder	9
---	---

DEEL I

20 catecheses over verschillende onderwerpen

(uit *L'esprit du Curé d'Ars*)

De heilige Pastoor van Ars in zijn catecheses.....	15
Catechese 1 – Over onze redding	39
Catechese 2 – Over de liefde tot God.....	42
Catechese 3 – Over de Heilige Geest	45
Catechese 4 – Over de heilige Maagd	49
Catechese 5 – Over het Woord van God	52
Catechese 6 – Over de voorrechten van de zuivere ziel.....	56
Catechese 7 – Over de heiliging van de zondag	59
Catechese 8 – Over het gebed	61
Catechese 9 – Over het priesterschap	64
Catechese 10 – Over het Misoffer	68
Catechese 11 – Over de werkelijke tegenwoordigheid	71
Catechese 12 – Over de communie	74
Catechese 13 – Over de veelvuldige communie.....	77
Catechese 14 – Over de zonde	81
Catechese 15 – Over de hoogmoed	87
Catechese 16 – Over de onzuiverheid.....	89
Catechese 17 – Over de biecht	91

Catechese 18 – Over het lijden	94
Catechese 19 – Over de hoop	100
Catechese 20 – Over enkele kardinale deugden.....	102

DEEL II

16 aanvullende catecheses over deels andere onderwerpen (o.a. de zeven hoofdzonden)

Catechese 1 – Over onze redding	109
Catechese 2 – Over de dood	112
Catechese 3 – Over het Laatste Oordeel	115
Catechese 4 – Over de zonde	118
Catechese 5 – Over de verleidingen.....	122
Catechese 6 – Over de trots	124
Catechese 7 – Over de hebzucht	127
Catechese 8 – Over de lust.....	129
Catechese 9 – Over de afgunst.....	131
Catechese 10 – Over de gulzigheid	133
Catechese 11 – Over de kwaadheid	136
Catechese 12 – Over de luiheid.....	138
Catechese 13 – Over de genade	140
Catechese 14 – Over het gebed	143
Catechese 15 – Over de liefde tot God	146
Catechese 16 – Over het paradijs.....	152
Verantwoording	159

Voorwoord

In 2025 is het een eeuw geleden dat de bekendste dorpspastoor uit de geschiedenis van de katholieke Kerk werd heilig verklaard: Jean-Marie Vianney (1786-1859) – een Franse boerenzoon uit de streek ten noorden van de stad Lyon. De Franse Revolutie, waarin iedere deelname aan het godsdienstige leven radicaal was verboden, is dan voorbij. De man, uit een arm gezin met zes broers en zussen, is, zoals velen, dienstweigeraar geweest en moest zich soms verschuilen. Zijn intellectuele aanleg is uiterst beperkt.

Curriculum.

Op 13-jarige leeftijd doet Jean-Marie zijn eerste heilige Communie, samen met enkele andere jongeren, tijdens een Mis in een gewoon boerenhuis – de luiken zijn gesloten en buiten wordt een hooiwagen afgeladen, om zo de politieagenten die komen controleren of de wet op het godsdienstverbod niet overtreden wordt, zand in de ogen te strooien. Een jaar later volgt het vormsel, in de stad. Priester worden? Het Latijn en de filosofie blijken voor hem een bijna onoverkomelijk obstakel, maar een buurtpastoor geeft de jongen bijspijkerles. Op 29 jaar wordt hij in Grenoble – niet zijn thuisbisdom – tot priester gewijd. Na enkele omzwervingen wordt hij benoemd tot dienstdoend priester in de streek waar hij vandaan komt, in het gehucht Ars. Terwijl een boerenkar zijn spullen draagt, is de jonge priester te voet op zoek naar het dorp van zijn benoeming. Aan Antoine Givre, een herdersjongen die hij onderweg om informatie vraagt, antwoordt de priester: “Beste vriend, jij hebt mij de weg gewezen naar Ars, dan zal ik jou de weg wijzen naar de hemel.” Een beeldengroepje verwijst nog steeds naar deze gebeurtenis. De heilige priester heeft zijn zending met deze woorden kort maar ook krachtig samengevat. Na de ontmoeting aan de grens van zijn toekomstige parochie knielde de pastoor neer om te bidden, wetend dat zijn werk een taak was die God hem had toebedeeld. Ondanks enkele vluchtpogingen zou Vianney tot zijn dood in Ars blijven

Informatief.

Een gewone dorpspastoor, die in de geest van zijn tijd een nieuwe inhoud geeft aan woorden als ‘deugd’ en ‘vroomheid’. Onderscheidingen heeft hij steeds afgewezen.

In alle talen en diverse boeken is over hem geschreven. Nodet, Trochu, Fourrey en anderen hebben de historiografische basis gelegd. Daniel Pézeril, stichter van een priestergemeenschap rond de Parijse kerk van Saint-Séverin, later hulpbisschop van Parijs (†1998), heeft het allemaal gedetailleerd en verantwoord op papier gezet (*De Pastoor van Ars*, Utrecht, Het Spectrum, 1962). Pézeril, die de schrijver Georges Bernanos (†1948) op zijn sterfbed heeft begeleid, zag soms affiniteit tussen diens beroemde roman-figuur uit *Dagboek van een dorpspastoor* (1936) en zijn biografie over het toenmalige pastorale leven in Ars. Hij schrijft genuanceerd over de priester in de tijd van de Restauratie, die thans de patroon is van alle priesters wereldwijd. Ars herbergt tegenwoordig een internationaal seminarie. Het dorpskerkje is behouden evenals de kapel voor de heilige Filomena, voor wie Vianney een speciale devotie had. Iets van het dorpskarakter is gebleven, maar vooral de laatste decennia is Ars een vitaal centrum van zeer gevarieerde spiritualiteit, zoals onder meer blijkt uit de retraites die er worden gegeven en het tweemaandelijks *Bulletin van het heiligdom*. Wat de pastoor deed zouden wij vandaag (19^e eeuwse) revitalisering noemen. Voor de vele dakloze kinderen stichtte Vianney een weeshuis. Groot is zijn aandacht voor de ware aanwezigheid van de Heer in de dagelijkse Eucharistie – na de consecratie blijft hij soms enkele minuten in stille aanbidding. De Mis is zijn levenslicht. Intens vasten – plaats maken in je lichaam voor God – brengt hem op de rand van wat qua gezondheid verantwoord is.

Vanaf de preekstoel in het midden van het dorpskerkje – geluidsinstallatie bestond niet – geeft de pastoor onderricht voor de kinderen, maar steeds vaker ook voor volwassenen, om hen zo te openen voor de rijkdom van Gods liefde. De meeste tijd, dikwijls vanaf de zeer vroege ochtend, besteedt de pastoor aan het horen van de biecht, waarvoor de mensen van heinde en ver naar Ars komen. In het jaar van zijn dood – de tijd ook van de opkomst van Lourdes – kwamen er volgens betrouwbare bronnen jaarlijks rond de 100.000 mensen naar ‘zijn dorp’; een dagelijkse extra diligence vanuit Lyon was inmiddels ingevoerd.

Stichtend en essentieel.

Velen waardeerden de simpele taal van zijn preken, ‘recht voor zijn raap’ zou men vandaag zeggen; anderen werden soms gehinderd. Nooit ging het bij Jean-Marie Vianney om ‘theologische hoogstandjes’. Verschijningen bleven uit. Wel las de pastoor soms in de zielen en kon hij dan tevoren aanduiden wat mensen in de biecht zouden willen belijden. De aanwezigheid van de *duivel* was voor hem een reële maar pijnlijke werkelijkheid. Zijn bed schudde er soms van en dikwijls heeft de fysieke aanwezigheid van de duivel als tegenspeler van God de pastoor uit zijn slaap gehouden, zoals we onder meer weten door Catherine Lassagne, de huishoudster die probeerde over hem te waken. Zoals gezegd: zijn uitleg van ons geloof, van de Bijbelse en kerkelijke waarheden, was sterk op het *gevoel* gericht en voor hedendaagse begrippen veelal wat ‘kort door de bocht’: de tijd van literair kritisch onderzoek zoals dat gangbaar wordt vanaf het begin van de 20^e eeuw, is nog niet aangebroken, noch onze gewoonte om zulke teksten te psychologiseren en te plaatsen in het kader van de tijd of van de – zoekende of gelovige – persoon. Het gaat altijd om de relatie tussen God en deze mens, steeds dankzij de unieke bemiddeling van Jezus Christus, alsmede van zijn moeder Maria en de heiligen die onze voorsprekers zijn. Wij zijn onderdeel van Gods Kerk. *Zonde* en vergeving zijn voor de mensen in die dagen een herkenbare werkelijkheid; gebed is voor velen een overtuigde levenspraktijk.

Dat is de context waarin de uiteenzettingen van Jean-Marie Vianney, de heilige pastoor van Ars, moeten worden gelezen en verstaan als bron van verdieping en inspiratie, ook al zullen we soms over een hindernis moeten springen om hem te begrijpen en te kunnen waarderen.

Voor de heilige pastoor van Ars is priester zijn geen functie of taak, maar een specifieke en bemiddelende levensstaat, in de lijn van wat Vaticanum II aanduidt als de roeping tot heiligheid, zoals God die heeft bestemd tot verrijking en bevestiging van iedere mens.

mgr. Joris Schröder

Catechese 1

Over onze redding

Er zijn veel christenen die niet eens weten waarom ze eigenlijk op de wereld zijn. "O, mijn God, waarom heeft U mij op de wereld gezet?" "Om je ziel te redden." "En waarom wilt U dat ik gered word?" "Omdat Ik van je houd." De goede God heeft ons gemaakt en op de wereld gezet omdat Hij van ons houdt. Hij wil ons redden omdat Hij van ons houdt... Om gered te worden, moeten wij God kennen, van Hem houden en Hem dienen. O, wat een mooi leven! Wat is het mooi, wat is het groots om God te kennen, van Hem te houden en Hem te dienen! Iets anders hoeven we hier op aarde niet te doen. Alles wat we verder doen is verspilde tijd. We zouden alleen voor God bezig moeten zijn en al ons werk in zijn handen moeten leggen... Wanneer we 's ochtends wakker worden, zouden we moeten zeggen: "Vandaag wil ik alles doen voor U, God! Ik zal mij onderwerpen aan alles wat U mij stuurt, als komend van U. Ik bied me aan als een offer aan U. Maar God, ik kan niets zonder U, helpt U mij daarbij!"

O, wat zullen wij in het uur van onze dood de tijd betreuren die we aan pleziertjes, aan nutteloze gesprekken en aan nietsdoen hebben besteed, in plaats van die tijd besteed te hebben aan versterving, gebed, goede werken, aan nadenken over onze trieste ellende, aan huilen over onze armzalige zonden; dan zullen we zien dat we niets voor de hemel gedaan hebben. O, mijn kinderen, wat is dat erg! Driekwart van degenen die christen zijn leeft alleen maar om zijn lichaam te verzorgen, dat spoedig zal worden begraven en vergaan, terwijl ze niet één keer aan hun arme ziel denken, die voor eeuwig gelukkig of ongelukkig zal zijn. Ze gebruiken hun verstand niet. Daar breekt je het angstzweet van uit.

Kijk eens naar de man die zo actief en rusteloos is, die de aandacht trekt, die over iedereen de baas lijkt te willen spelen, die zichzelf zo verschrikkelijk belangrijk vindt, die tegen de zon lijkt te willen zeggen: "Ga weg, laat mij de wereld verlichten in jouw plaats." Op een dag zal er van deze trotse man niets meer over zijn dan een handjevol stof dat wordt meegesleurd van rivier tot rivier, van Saône tot Saône, en op het laatst in de zee belandt.

Mijn kinderen, ik vind dikwijls dat wij op hoopjes zand lijken die op straat gevormd worden door de wind, die even ronddwarrelen en meteen weggeblazen worden... We hebben allemaal wel broers of zussen die dood zijn. Nu, die zijn teruggebracht tot dat handjevol stof waarover ik het zo-even had. Wereldse mensen zeggen dat het te moeilijk is om je ziel te redden. En toch is er niets eenvoudigers dan dat. Letten op de geboden van God en de Kerk, de zeven hoofdzonden vermijden; of, zo je wilt, het goede doen en het kwade laten: dat is alles. Goede christenen, die werken aan de redding van hun ziel en aan hun verlossing, zijn altijd gelukkig en tevreden. Op voorhand genieten zij van het geluk van de hemel; zij zullen in alle eeuwigheid gelukkig zijn. Terwijl je met slechte christenen, die zich niets gelegen laten liggen aan het heil van hun ziel, altijd medelijden moet hebben. Ze mopperen, zijn somber en zijn diep ongelukkig; en zo zullen ze in alle eeuwigheid blijven. Wat een verschil!

Een goede gedragsregel is, niets te doen wat we niet kunnen aanbieden aan de goede God. Welnu, we kunnen Hem geen laster, roddelpraatjes, onrechtvaardigheid, boosheid, vloeken, onkuisheid, shows en dansfeesten aanbieden. En toch is dat alles wat de mensen op de wereld doen. Over die dansen gesproken: sint Franciscus van Sales zei altijd dat "het net paddenstoelen waren, de beste waren nergens goed voor". Moeders zijn geneigd om te zeggen: "O, ik waak over mijn dochters." Ze waken over hun kleding, maar ze kunnen niet over hun hart waken. Zij die in hun panden dansfeesten organiseren, belasten zichzelf met een verschrikkelijke verantwoordelijkheid voor God; zij zijn verantwoordelijk voor al het kwaad dat daarop gedaan wordt – voor de slechte gedachten, de laster, de jaloezie, de haat, de wraak... Ach, als ze deze verantwoordelijkheid goed begrepen, zouden ze zich nooit inlaten met die dansfeesten. Net zoals

zij die slechte schilderijen en slechte beelden maken, of slechte boeken schrijven, zullen ze zich moeten verantwoorden voor al het kwaad dat deze dingen zullen aanrichten gedurende de tijd dat ze bestaan... Daar krijg je gewoon koude rillingen van.

We moeten eraan denken dat we een ziel hebben die gered moet worden en een eeuwigheid die ons wacht. De wereld, haar rijkdommen, pleziertjes en eerbewijzen gaan voorbij; laten we dus oppassen. De heiligen begonnen ook niet altijd goed, maar ze eindigden wel allemaal goed. Wij zijn slecht begonnen; laten we goed eindigen en eens zullen we hen in de hemel ontmoeten.